

практики передують вивченню курсу «Основи науково-педагогічних досліджень», тому керівникам практики доводиться ознайомлювати студентів із цими методами.

Безвідривна педагогічна практика дозволяє кожному студенту простежити стан реалізації обраної проблеми безпосередньо в школі, провести констатуючий експеримент і зробити відповідні висновки. Накопичений матеріал складає основу курсової роботи з психолого-педагогічних дисциплін, в якій студент, аналізуючи стан розв'язання проблеми в літературі, а також у практиці початкової школи, визначає її актуальність на теоретичному і практичному рівні.

Навчальна педагогічна практика сприяє апробації розробленої студентом власної методики реалізації досліджуваної проблеми в початковій школі, а результати узагальнюються в курсовій роботі з методики викладання певної дисципліни.

Під час виробничої педагогічної практики проводиться формуючий експеримент, результати якого підтверджують або спростовують гіпотезу, висунуту на початку дослідження.

Завершальним же етапом підготовки фахівця є дипломна (магістерська) робота, в якій узагальнюються результати науково-дослідної роботи студента за весь період навчання.

Окремо слід відзначити роль такого методу наукового дослідження як вивчення педагогічного досвіду, який є невід'ємною складовою педагогічної дійсності. Знання критеріїв передового педагогічного досвіду, вміння виявити його, описати, вивчити, узагальнити та впровадити в практику необхідні кожному майбутньому вчителю.

На жаль, існує певна неузгодженість між послідовністю вивчення дисциплін за навчальним планом. Так, філософія вивчається після вищезгаданого курсу «Основи науково-педагогічних досліджень», що утруднює ознайомлення студентів із методологією наукових досліджень.

Велике значення в організації наукової роботи надається апробації результатів досліджень, бо тільки зіставляючи їх з іншими результатами, можна зробити об'єктивні висновки. Саме тому студенти беруть активну участь у науково-практичних семінарах і конференціях різного рівня.

Результати студентської науки певною мірою свідчать і про якість роботи викладачів. Тільки за останні два роки студенти факультету підготовки вчителів початкових класів стали переможцями і призерами численних конкурсів, зокрема, Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук та олімпіад з педагогічних дисциплін. Практично всі автори дипломних і магістерських робіт мають по кілька публікацій у збірках наукових робіт і матеріалах конференцій.

Література

1. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. В.И.Журавлева. – М.: Педагогика, 1988.– 237 с.
2. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. – К., 2000.– 260 с.
3. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. – К.: Магістр –S, 1998. – 200с.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ПЕРШОКУРСНИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ»

Куленко О.А. (Полтава)

На сучасному етапі розвитку вищої педагогічної освіти і загальноосвітньої школи створення профільних класів з поглибленим вивченням природ-

ничих наук не тільки дає можливість молоді набувати якісні знання з цих дисциплін, але й створює умови для всебічного розвитку особистості учнів, формування в них інтересів та навичок науково-дослідницької діяльності, спрямованості на майбутню професію [2, 44].

Застосування дослідницького методу в порівнянні з іншими дидактичними методами є вищим етапом процесу пізнання, що зумовлює формування мислення учнів та студентів, дає змогу розвинути їх творчі здібності, виховує ініціативу і самостійність у навчанні. Пошук шляхів реалізації такого підходу привів до розуміння того, що «ефективної освіти на може бути без досвіду продуктивної діяльності» [1, 12].

Практичний курс «Загальної та неорганічної хімії» спрямований на поглиблене вивчення студентами-першокурсниками навчального матеріалу, повторення, закріплення, перевірку та застосування набутих ними теоретичних знань. При вивченні неорганічної хімії дослідницький метод частково реалізується на лабораторних заняттях при ознайомленні з хімічними властивостями речовин, у процесі розв'язування експериментальних задач якісного та кількісного змісту.

Готова методика проведення хімічного досліду, у більшості випадків, спонукає студентів механічно виконувати завдання, не думаючи над його змістом та послідовністю виконання дій, результатом чого є те, що провівши значну кількість лабораторних робіт з курсу вони не можуть вирішити найпростіше завдання дослідницького характеру. Тому лабораторний практикум із загальної та неорганічної хімії повинен у першу чергу сприяти розвитку творчої активності першокурсників, умінь складати план проведення досліду та самостійно робити висновки за результатами виконаної експериментальної роботи, а викладач має не лише надавати методичну допомогу під час виконання експериментів у хімічній лабораторії, але й допомагати студентам у засвоєнні прийомів експериментування, методів наукового дослідження.

Маючи знання і вміння, набуті при виконанні шкільних лабораторно-практичних робіт, студенти вчать розв'язувати проблемні задачі як теоретичного, так і експериментального характеру. Спираючись на багаторічний досвід викладання курсу «Загальної та неорганічної хімії» у Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка ми пропонуємо студентам-першокурсникам виконання дослідницьких завдань, які містять теоретичний пошук та експериментальну роботу. З метою формування творчого мислення кожного студента корисно використовувати експериментальні диференційовані завдання різного рівня складності. На підставі нашого досвіду можна сформулювати основні вимоги до творчих завдань – наявність декількох етапів рішення; певна завершеність кожного етапу рішення, що сприяє експериментальній перевірці запропонованих ідей; високий рівень складності завдань. Крім індивідуальної роботи можна застосовувати на лабораторних заняттях групові методи навчання (парна робота і робота у складі мікрогрупи). Таке наповнення лабораторних занять дає можливість формувати у студентів навички дослідницької діяльності. При цьому ми виділяємо наступні етапи.

Перший етап – мотивація дослідження. Розрізняють зовнішню мотивацію, яка надається ззовні викладачем заради певної мети, та внутрішню, що передбачає інтерес студента до самого процесу і предмету діяльності. Внутрішня мотивація притаманна не всім першокурсникам, але у процесі вивчення курсу загальної та неорганічної хімії, поглиблення хімічних знань така мотивація стає переважальною у більшості студентів мікрогрупи.

Другий етап – ознайомлення студентів з майбутньою пізнавальною діяльністю і знаннями, які необхідні для її виконання. Викладач може виділити знання теоретичного змісту, що потрібні для даного дослідження (хімічні властивості речовин, способи добування, умови розчинення чи появи осаду, вплив температури на перебіг хімічної реакції тощо), та знання про сам процес експериментальної діяльності (з чого починати дослідження, у якій послідовності виконувати дії тощо).

Третій етап – побудова схеми проведення експериментального дослі-

дження, ходу його виконання та складання плану дослідницької роботи у відповідності до поставленої мети. Наприклад, перевірити поведінку протікання хімічної реакції в інших умовах (зміна середовища, температури, тиску); використовуючи наукову та довідникову літературу проаналізувати хімічні властивості вихідних сполук та сполук, що утворюються в процесі реакції. Проектування результатів дослідницької роботи (мисленнєвий експеримент). На цьому найскладнішому та найважливішому етапі доцільна допомога викладача, але у разі крайньої необхідності.

Четвертий етап – безпосереднє виконання дослідної роботи згідно складеного плану та її корегування викладачем.

П'ятий етап – аналіз одержаних результатів, співставлення наслідків проведеного експерименту з передбачуваним проектом та підготовка висновків. На даному етапі можливі консультації викладача.

Шостий етап – написання висновків та оголошення остаточних результатів дослідницької діяльності на лабораторному занятті.

На кожному етапі роботи здійснюється самоконтроль, взаємодопомога та оцінювання. Формування активного самостійного мислення студентів-першокурсників на лабораторних заняттях із загальної та неорганічної хімії вимагає «проведення» їх по всіх етапах дослідницької діяльності, найважливішим з яких є перший і третій. Якщо у процесі виконання дослідницької роботи студент з'ясує, що наявних знань недостатньо для досягнення поставленої мети, пояснення дослідженого явища або передбачення деяких характеристик об'єктів, у нього з'являється прагнення до розуміння цих проблем, пошуку шляхів виходу з даної ситуації. Окремим першокурсникам необхідно допомогти у знаходженні шляхів розв'язання означеного протиріччя. Спрямувати молоду людину на самостійне поглиблення знань та пошук відповідей, зацікавити науковим дослідженням, переконати у власних силах – ось завдання справжнього вчителя. Де перед студентами немає ніякої проблеми, там немає активної пошукової дослідницької діяльності.

Таким чином, розвиток мислення та творчих здібностей першокурсників проходить через мотиви, інтереси, пізнавальні запити, що сприяє міцному формуванню дослідницьких умінь у порівнянні зі звичайними методиками проведення лабораторних робіт з курсу «Загальної та неорганічної хімії». Звичайно, формування творчої активності студентів потребує певних знань та вмінь самого викладача, котрий повинен бути професіоналом, компетентною людиною, проявляти інтелектуальну і творчу ініціативу.

Література

1. Балашова С.П. Формування дослідницьких умінь студентів педагогічного коледжу в процесі вивчення природознавчих дисциплін: Автореферат дис. кандидата пед. наук (13.00.04 – теорія і методика професійної освіти), / Нац. пед. університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2000. – 22с.
2. Гончаренко С.У. Зміст загальної освіти і її гуманізація // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. – К., ВІПОЛ, 2000. – с.81 – 108.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // „Освіта України”. – 8 липня 2001 р. – №29. – с.4 – 6.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Логвіна-Бик Т.А. (Мелітополь)

Суспільство розвивається швидкими темпами і гостро постає питання поліпшення професійної підготовки особистості студента до подальшої практичної діяльності. Сьогодні основна увага звертається на пошук та знаходження гнучких механізмів та технологій, які поєднували би особистісні якості людини та технологію підготовки кваліфікованого спеціаліста. Особлива